

פרשת תזריע - הסגר המצורע
מאת הרב יוסי סלוטניק

אדם המגלה נגע בבשרו והולך אל הכהן יכול להיות טמא מיד אך "ואם בהרת לבנה היא בעור בשרו ועמוק אין מראה מן העור ושערה לא הפך לבן ו ה ס ג י ר הכהן את הנגע שבעת ימים..." (ויקרא פרק י"ג פסוק ד') אם אין סימני הצרעת ברורים כל צרכם הכהן מסגיר את האדם לשבעת ימים. (במקרים מסוימים יתכן והכהן יסגיר אותו יותר מפעם אחת). בימים אלו האדם טמא ואסור לבוא בקהל בדיוק כמו מצורע מוחלט (1) וכבר קבעה המשנה במסכת מגילה פרק א' משנה ז' "אין בין מצורע מוסגר ומצורע מוחלט אלא פריעה ופרימה". אך צריך לברר מהו מקור הטומאה שלו. וניתן להעלות שני כיוונים בשאלה זו.

1. טומאה מספק - ההסגר נועד כדי לראות האם נגע זה אכן הוא נגע צרעת או לא. אם הסימנים יתגלו לאחר ההסגר הרי הנגע הוא נגע צרעת ואם לאו אין הנגע נגע צרעת. הטומאה בזמן ההסגר אינה נובעת מנגע ודאי, שכן יתכן ואין זה נגע צרעת כל עיקר אלא הטומאה נובעת מהספק. התורה גזרה שכל מי שמוסגר בגלל ספק נגע יהיה טמא.

2. טומאת צרעת - לפי הבנה זו יש שתי רמות לנגע. נגע עם סימני טומאה המטמא לאורך זמן ומצריך תגלחת וציפורים וכו'. ונגע ללא סימני טומאה, שדינו שמטמא רק שבוע או שבועיים. אך בשתי הרמות יש פה טומאת צרעת והנגע הוא זה שמטמא בצורת ודאי ולא רק מספק.

יהיו מספר נפקא מינות בשאלה זו ונזכיר רק שתיים מהן:

המשנה בנגעים פרק ג' משנה ג' אומרת "עור הבשר [שנראה בו נגע הצרעת] מיטמא בשני שבועות". הרע"ב מסביר את המשנה שאם בסוף שני השבועות יהיו בנגע סימני טומאה הנגע יטמא. בעל ה"משנה אחרונה" מקשה עליו שאין זה מסתדר בלשון המשנה שכן לא כתוב שעור הבשר מיטמא בסוף שני השבועות אלא משמע שהוא מיטמא במהלך שני השבועות. ועל כן הוא מסביר את כוונת המשנה שהנגע מטמא כבר בזמן ההסגר ולכן פירוש המשנה אינו שבסוף שני השבועות הנגע יטמא אלא הנגע מטמא במהלך שני השבועות בזמן ההסגר.

לכאורה מחלוקתם היא מה מעמד הנגע בתוך זמן ההסגר, האם הוא טמא כפשטות המשנה או שרק נוהגים מנהג טומאה אך הוא מוכרז כטמא רק בסוף השבועיים. הרע"ב אינו מוכן לומר שנגע מוסגר טמא שכן יש ספק האם הוא נגע או לא ועל כן הוא מסביר ששלב טומאת הנגע היא רק בסוף השבועיים. ה"משנה אחרונה" לעומת זאת מבין שגם בשלב ההסגר יש טומאה בנגע אמנם טומאה נמוכה יותר אך טומאה ודאית בנגע ולא רק ספק טומאה.

אחד מהדברים שמצורע מוחלט צריך לעשות בזמן טומאתו הוא לקרוא "טמא טמא" כדי שאנשים ימנעו ממגע עימו. תוספות יו"ט על המשנה במגילה (שם) אומר שגם מצורע מוסגר צריך לעשות זאת. מפשטות דברי התוספות במסכת מו"ק ז. עולה שמצורע מוסגר אינו קורא "טמא טמא". נראה שקשה לומר שדין המצורע מוסגר כדין המצורע המוחלט אלא אם הוא טמא באופן ודאי. אך אם הוא טמא רק מספק אין מקום שיקרא "טמא טמא" כמו מצורע מוחלט.

נראה שמחלוקת זו באה לידי בטוי גם בפרשנות המקרא. בפסוק ו' מופיע שאם בסוף תקופת ההסגר הכהן רואה שאין סימני טומאה (2) "וטהרו הכהן מספחת היא ו כ ב ס ב ג ד י ו טהר" ונשאלת השאלה אם הוא טהור למה הוא צריך לטבול ולכבס בגדיו?

רש"י - "הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא וצריך טבילה". ובאופן ברור יותר אמר זאת אור החיים הקדוש "פירוש אינו צרעת כדרך שאמר בוהק הוא אלא שטומאתה קלה ואולי שזה ירמוז לאבק לשון הרע"

חזקוני - "לפי שעמד בספק טומאה וכל העומד בספק טומאה אינו נזהר עליה כל כך"

לפי רש"י ואור החיים האדם טובל כיון שהוא נחשב טמא אף על פי שלא היה לו נגע צרעת.
מכאן משמע שהנגע עצמו גם ללא סימנים הוא מטמא כאפשרות השניה שהעלנו אך לפי
החזקוני אין הטהרה מטומאת הצרעת כל עיקר אלא בגלל סיבה צדדית שהוא לא הקפיד על
עצמו לשמור על טהרתו בזמן ההסגר אך באמת מטומאת הצרעת הוא תמיד היה טהור ולפי
זה גם הטומאה בזמן ההסגר היא מדין ספק ולא בגלל נגע ודאי.

הערות:

1. אדם שיש לו סימני צרעת ברורים והכהן טימא אותו.
2. בשאלה האם צריך סימן טהרה או רק חוסר בסימן טומאה בסוף ההסגר נחלקו רש"י
והרמב"ן על אתר.

כדי להרשם יש לשלוח בקשה לכתובת

MAJORDOMO@ETZION.ORG.IL

עם התוכן:

. GET YHE-TEST H-SUBSCRIBE

קיימת גם מערכת שיעורים באנגלית. כדי לקבל רשימת השיעורים, יש לשלוח בקשה
לכתובת:

LISTPROC@JER1.CO.IL

עם התוכן:

. INFO YHE-ABOUT

בשאלות אפשר לפנות למשרד הישיבה 02-9931-456 ולבקש את משרד האינטרנט, או לכתוב
לכתובת YHE@JER1.CO.IL

כל הזכויות שמורות 1996 ישיבת הר עציון